

SZKOLENIE PODSTAWOWE STRAŻAKÓW RATOWNIKÓW OSP

TEMAT: 1

STRUKTURA I ORGANIZACJA OCHRONY
PRZECIWPOŻAROWEJ, OCHOTNICZYCH STRAŻY
POŻARNYCH ORAZ OCHRONY LUDNOŚCI

MATERIAŁ NAUCZANIA

- Jednostki organizacyjne ochrony przeciwpożarowej w Polsce i ich zadania;
- Podstawy prawne funkcjonowania jednostek OSP i ZOSP RP;
- Krajowy System Ratowniczo-Gaśniczy. Organizacja;
- Zadania jednostek OSP w powszechnym systemie ochrony ludności.

Podstawy prawne funkcjonowania OSP i ZOSP RP

Ustawa z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach

Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej

Statut Ochotniczej Straży Pożarnej.

Jednostki organizacyjne ochrony przeciwpożarowej i ich zadania

Ochrona przeciwpożarowa polega na realizacji przedsięwzięć mających na celu ochronę życia, zdrowia, mienia lub środowiska przed pożarem, klęską żywiołową lub innym miejscowym zagrożeniem poprzez:

Zapobieganie powstawaniu i rozprzestrzenianiu się pożaru, klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia;

Zapewnienie sił i środków do zwalczania pożaru, klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia;

Prowadzenie działań ratowniczych.

Jednostki organizacyjne ochrony przeciwpożarowej i ich zadania

Atr. 15 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej mówi, że jednostkami ochrony przeciwpożarowej są:

- jednostki organizacyjne Państwowej Straży Pożarnej;
- jednostki organizacyjne Wojskowej Ochrony Przeciwpożarowej;
- zakładowa straż pożarna;
- zakładowa służba ratownicza;
- gminna zawodowa straż pożarna;
- powiatowa (miejska) zawodowa straż pożarna;
- terenowa służba ratownicza;
- ochotnicza straż pożarna;
- związek ochotniczych straży pożarnych;
- inne jednostki ratownicze.

PODSTAWY PRAWNE FUNKCJONOWANIA OSP I ZOSP RP

- Ochotnicze straże pożarne oraz Związek Ochotniczych Straży Pożarnych RP funkcjonują jako stowarzyszenia na podstawie ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. - Prawo o stowarzyszeniach / tj. Dz.U. nr 79 z 2001 r. poz. 855 ze zm.
- Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 roku o ochronie przeciwpożarowej.(tj. Dz.U. 2016 r., poz. 191),

a także w oparciu o przepisy ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie

ZADANIA PRZEWDZIANE DO REALIZACJI PRZEZ OSP i ZOSP RP

- Prowadzenie działalności mającej na celu zapobieganie powodziom.
- Udział w akcjach ratowniczych.
- Informowanie ludności o istniejących zagrożeniach powodziowych i ekologicznych.
- Upowszechnianie kultury fizycznej i sportu oraz prowadzenia działalności kulturalnej i oświatowej.
- Działania na rzecz ochrony środowiska.
- Wspomaganie rozwoju społeczności lokalnych.

ZADANIA PRZEWDZIANE DO REALIZACJI PRZEZ OSP i ZOSP RP

Zadania i cele Ochotnicza Straż Pożarna realizuje przez:

Organizowanie swoich członków do działalności na rzecz ochrony przeciwpożarowej i ochrony ludności;

Przedstawianie organom władzy samorządowej i administracji rządowej wniosków w sprawach ochrony przeciwpożarowej oraz ratownictwa;

Organizowanie zespołu ratowniczego;

ZADANIA PRZEWIDZIANE DO REALIZACJI PRZEZ OSP i ZOSP RP

Prowadzenie szkoleń w zakresie realizowanych dziedzin ratowniczych;

Organizowanie młodzieżowej i kobiecej drużyny pożarniczej;

Organizowanie zespołów świetlicowych, bibliotek, orkiestr, teatrów amatorskich, chórów, sekcji sportowych i innych form pracy społeczno-kulturalnej;

Organizowanie zawodów sportowych.

ZADANIA PRZEWIDZIANE DO REALIZACJI PRZEZ OSP i ZOSP RP

Obowiązki ratownika OSP

- Wykonywanie rozkazów i poleceń dowódców;
- Niezwłoczne stawianie się w wyznaczone miejsce na zarządzony alarm dla jednostki;
- Sprawdzanie sprzętu i wyposażenia przydzielonego do obsługi;
- Zaangażowanie w wykonanie powierzonego zadania bojowego;

Zadania i obowiązki ratownika OSP

- Uzyskanie niezbędnego wykszolenia;
- Przestrzeganie zasad i przepisów BHP;
- Wykonywanie badań lekarskich;
- Dbanie o powierzony sprzęt i wyposażenie oraz mienie OSP;
- Dbanie o dobre imię OSP oraz wykazywanie się koleżeństwem i zrozumieniem wobec kolegów.

Zadania i obowiązki władz samorządowych

Uprawnienia ratownika OSP

- Zapewnienie badań lekarskich;
- Zapewnienie niezbędnych środków ochrony indywidualnej strażaka;
- Wypłacenie ustalonego ekwiwalentu pieniężnego za udział w akcjach i ćwiczeniach i szkoleniach;

Uprawnienia ratownika OSP

- Ochrona prawna w czasie wykonywania zadań i obowiązków ratownika OSP;
- Świadczenie odszkodowawcze z tytułu wypadku w czasie działań ratowniczych i ćwiczeń;
- Ubezpieczenie od wypadków zaistniałych w czasie wykonywania zadań statutowych;
- Zapewnienie umundurowania i dystynkcji.

Ustawowe wymagania stawiane ratownikom OSP

- Wiek 18 – 65 lat;
- Wykształcenie co najmniej pełne podstawowe;
- Dobry stan zdrowia potwierdzony zaświadczeniem lekarskim;
- Wyszkolenie pożarnicze:
  - minimum podstawowe strażaka ratownika OSP,
  - uzupełniające w związku z pełnioną funkcją,
  - samokształcenie doskonalące.

Charakterystyka osobowa strażaka OSP

Wymagania stawiane ratownikom OSP

Cechy osobiste:

Odporność na stres – opanowanie i spokój w sytuacjach trudnych;

Zdyscyplinowanie i zaangażowanie oraz poczucie odpowiedzialności;

Zdolność podejmowania szybkich decyzji;

Stanowczość i konsekwencja w realizacji powierzonego zadania;

Koleżeństwo i kultura osobista.

Krajowy System Ratowniczo-Gaśniczy

Stanowi integralną część organizacji bezpieczeństwa wewnętrznego państwa.

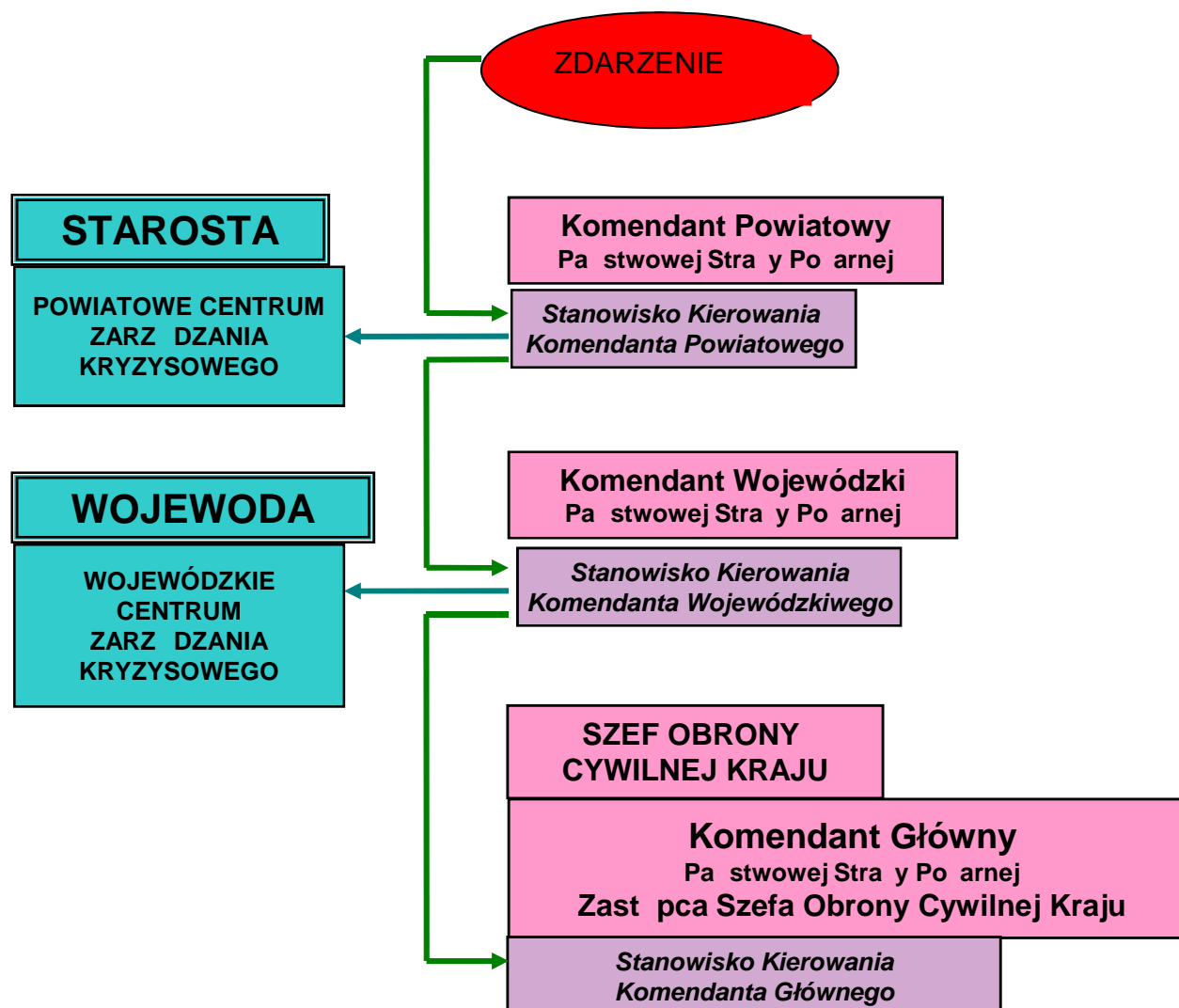
System ten skupia jednostki ochrony przeciwpożarowej, inne służby, inspekcje, straże, instytucje oraz podmioty, które dobrowolnie w drodze umowy cywilnoprawnej zgodziły się współdziałać w akcjach ratowniczych.

Krajowy System Ratowniczo-Gaśniczy

Celem funkcjonowania Krajowego Systemu Ratowniczo - Gaśniczego jest ochrona życia, zdrowia, mienia lub środowiska poprzez:

- walkę z pożarami lub innymi klęskami żywiołowymi,
- ratownictwo techniczne,
- ratownictwo chemiczne,
- ratownictwo ekologiczne,
- ratownictwo medyczne.

Schemat organizacyjny KSRG w Polsce

Krajowy System Ratowniczo-Gaśniczy

Na poziomie powiatowym system tworzą:

- 1) komenda powiatowa Państwowej Straży Pożarnej,
- 2) jednostki ochrony przeciwpożarowej mające siedzibę na obszarze powiatu i włączone do systemu,
- 3) powiatowy zespół do spraw ochrony przeciwpożarowej i ratownictwa,
- 4) włączone do systemu inne służby, inspekcje, straże i instytucje,
- 5) specjaliści w sprawach ratownictwa i inne podmioty, włączone do systemu w drodze umowy cywilnoprawnej.

Krajowy System Ratowniczo-Gaśniczy

Zadania na poziomie powiatowym obejmują:

1. opracowanie analiz zagrożeń oraz analiz zabezpieczenia operacyjnego powiatu;
2. opracowanie powiatowego planu ratowniczego;
3. ustalenie sieci podmiotów ksrg i ich obszarów chronionych;
4. aktualizację danych dotyczących gotowości operacyjnej i podwyższonej gotowości operacyjnej;
5. ustalenie metod powiadamiania w sytuacji wystąpienia nagłego lub nadzwyczajnego zagrożenia.

Krajowy System Ratowniczo-Gaśniczy

Zadania na poziomie powiatowym obejmują:

6. przemieszczanie sił i środków ksrg do czasowych miejsc stacjonowania;
7. ustalenie zasad powiadamiania, alarmowania i współdziałania podmiotów podczas działań ratowniczych;
8. wdrożenie systemu dysponowania sił i środków do działań ratowniczych.

Krajowy System Ratowniczo-Gaśniczy

Na poziomie wojewódzkim system tworzą :

1. komenda wojewódzka Państwowej Straży Pożarnej;
2. wydzielone siły i środki z poziomów powiatowych stanowiące wojewódzki odwód operacyjny;
3. ośrodki szkolenia Państwowej Straży Pożarnej;
4. wojewódzki zespół do spraw ochrony przeciwpożarowej i ratownictwa;
5. krajowe bazy sprzętu specjalistycznego Państwowej Straży Pożarnej.

Krajowy System Ratowniczo-Gaśniczy

Zadania na poziomie wojewódzkim obejmują:

1. opracowanie analiz zagrożeń oraz analiz zabezpieczenia operacyjnego województwa;
2. opracowanie wojewódzkiego planu ratowniczego;
3. ustalanie obszarów chronionych dla specjalistycznych grup ratowniczych oraz dla podmiotów ksrg przewidzianych do realizacji zadań poza terenem własnego działania;
4. aktualizację danych dotyczących gotowości operacyjnej odwodów operacyjnych na obszarze województwa oraz w ramach pomocy transgranicznej;

Krajowy System Ratowniczo-Gaśniczy

Zadania na poziomie wojewódzkim obejmują:

5. dysponowanie sił i środków specjalistycznych grup ratowniczych i odwodów operacyjnych na obszarze województwa;
6. ustalanie zasad powiadamiania i współdziałania podmiotów na obszarze województwa podczas działań ratowniczych.

Krajowy System Ratowniczo-Gaśniczy

Na poziomie krajowym system tworzą :

1. Komenda Główna Państwowej Straży Pożarnej;
2. wydzielone siły i środki z wojewódzkich odwodów operacyjnych stanowiące centralny odwód operacyjny;
3. szkoły Państwowej Straży Pożarnej;
4. krajowe bazy sprzętu specjalistycznego Państwowej Straży Pożarnej;
5. jednostki badawczo-rozwojowe ochrony przeciwpożarowej.

Krajowy System Ratowniczo-Gaśniczy

Zadania na poziomie krajowym obejmują:

1. aktualizację danych dotyczących gotowości operacyjnej centralnego odwołu operacyjnego i podmiotów przewidzianych do współdziałania na obszarze kraju i poza jego granicami;
2. dysponowanie sił i środków centralnego odwołu operacyjnego na obszarze kraju i poza granice kraju;
3. opracowanie zasad powiadamiania i współdziałania podmiotów na obszarze kraju podczas działań ratowniczych;
4. opracowanie zasad organizowania działań ratowniczych;

Krajowy System Ratowniczo-Gaśniczy

Zadania na poziomie krajowym obejmują:

5. opracowanie zasad ewidencjonowania zdarzeń;
6. opracowanie zasad organizacji i funkcjonowania systemów teleinformatycznych, w tym na potrzeby kierującego działaniem ratowniczym;
7. opracowanie zasad organizacji łączności alarmowania, powiadamiania, dysponowania oraz współdziałania na potrzeby działań ratowniczych;
8. opracowanie zasad współpracy podczas działań ratowniczych z nadawcami programów radiowych i telewizyjnych oraz z wolontariuszami;

Krajowy System Ratowniczo-Gaśniczy

Zadania na poziomie krajowym obejmują:

9. opracowanie zasad wsparcia psychologicznego osób uczestniczących w działaniach ratowniczych;
10. opracowanie zasad tworzenia przez podmioty ksrg wspólnych zespołów ratowniczych;
11. opracowanie zasad organizowania ćwiczeń ratowniczych;
12. opracowanie zasad podwyższania gotowości operacyjnej;
13. opracowanie zasad analizowania zdarzeń;
14. opracowanie zasad organizacji krajowych baz sprzętu specjalistycznego i środków gaśniczych.

Współpraca OSP z innymi podmiotami

Współpraca w ramach systemu ratowniczo-gaśniczego to przede wszystkim współdziałanie podczas akcji ratowniczych na terenie kraju z udziałem specjalistów, grup ratowniczych, zastosowania sprzętu, przygotowanie wspólnych programów szkoleniowych dotyczących zasad udzielania pierwszej pomocy, stosowania podstawowych technik ratowniczych, tworzenie programów informujących o zagrożeniach katastrofami, klęskami żywiołowymi, pożarami i innymi zagrożeniami spowodowanymi siłami przyrody lub działalnością człowieka, a także udostępnienie pozostających w dyspozycji stron zasobów, na potrzeby akcji ratunkowych i szkoleń.

Współpraca OSP z innymi podmiotami

Ochotnicze Straże Pożarne ściśle współdziałają z jednostkami organizacyjnymi Państwowej Straży Pożarnej oraz innymi podmiotami i instytucjami w celu zapewnienia bezpieczeństwa obywateli na terenie swego działania (miasta i gminy) lub wspomagając sąsiednie obszary w ramach odwołów operacyjnych lub uzgodnień o pomocy wzajemnej.

Współpraca OSP z innymi podmiotami

Współdziałanie jednostek ochrony przeciwpożarowej biorących udział w działaniu ratowniczym polega na:

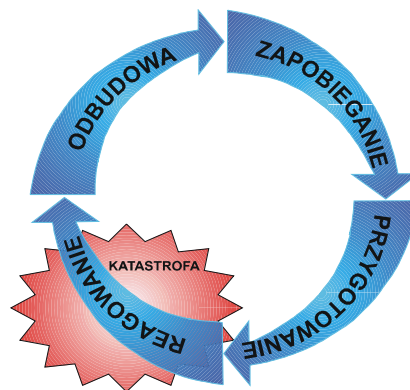
- wzajemnej pomocy w celu zachowania ciągłości i skuteczności procedur ratowniczych;
- powiadamianiu o występujących zagrożeniach oraz zastosowanych i wymaganych środkach ochrony osobistej ratowników i zabezpieczeniu terenu działań ratowniczych;
- informowaniu o stosowanych technikach ratowania życia, zdrowia, środowiska i mienia oraz sposobach ewakuacji poszkodowanych i zagrożonych ludzi oraz zwierząt ze strefy zagrożenia.

Zadania OSP w powszechnym systemie ochrony ludności

Ochrona ludności polega na realizacji przedsięwzięć mających na celu zapewnienie bezpieczeństwa ludziom, mieniu i środowisku – w razie wystąpienia zagrożeń spowodowanych zarówno działaniem sił przyrody (klęski żywiołowe) i rozwojem cywilizacyjnym (awarie, katastrofy), jak również działaniami wojennymi i terrorystycznymi.

Zadania OSP w powszechnym systemie ochrony ludności

Umownie ochrona ludności obejmuje cztery etapy działań:

- I. zapobieganie, czyli przedsięwzięcia minimalizujące straty, a w tym: prace legislacyjne, planowanie, tworzenie zapasów, budowa struktur organizacyjnych, realizacja budowli i systemów zabezpieczających (ukrycia, schrony, wały przeciwpowodziowe, kontrola (graniczna i przewozowa itp.);

Zadania OSP w powszechnym systemie ochrony ludności

- II. osiągnięcie gotowości, a w tym: prowadzenie badań, doskonalenie służb ratowniczych, ich wyposażenie, edukacja społeczeństwa, szkolenie i ćwiczenia, opracowywanie procedur działania;
- III. reagowanie na zagrożenia, a w tym: organizowanie ośrodków kierowania i koordynacji, poszukiwanie i udzielanie pomocy poszkodowanym, likwidacja ognisk zagrożeń, mobilizowanie służb ratowniczych i ochotników, informowanie władz, środków masowego przekazu i społeczeństwa;

Zadania OSP w powszechnym systemie ochrony ludności

- IV. odbudowa, czyli przywracanie stanu normalnego, a w tym: szacowanie strat, informowanie o prawach i obowiązkach, sprawne administrowanie, aktywizacja odbudowy zniszczeń i uszkodzeń, analizowanie potrzeb i realizacja zobowiązań, zapewnienie pomocy społecznej, precyzowanie wniosków.

Zadania OSP w powszechnym systemie ochrony ludności

Wójt, burmistrz, prezydent miasta zapewnia na obszarze gminy (miasta) realizację następujących zadań:

1. całodobowe alarmowanie członków gminnego zespołu zarządzania kryzysowego, a w sytuacjach kryzysowych zapewnienie całodobowego dyżuru w celu zapewnienia przepływu informacji oraz dokumentowania prowadzonych czynności;
2. współdziałanie z centrami zarządzania kryzysowego organów administracji publicznej;
3. nadzór nad funkcjonowaniem systemu wykrywania i alarmowania oraz systemu wczesnego ostrzegania ludności;

Zadania OSP w powszechnym systemie ochrony ludności

4. współpracę z podmiotami realizującymi monitoring środowiska;
5. współdziałanie z podmiotami prowadzącymi akcje ratownicze, poszukiwawcze i humanitarne;
6. realizację zadań stałego dyżuru na potrzeby podwyższania gotowości obronnej państwa.

Bibliografia:

- Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 roku o ochronie przeciwpożarowej. (tj. Dz.U. 2016 r., poz. 191);
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 18 lutego 2011 roku w sprawie szczegółowych zasad organizacji krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego. (Dz.U.2011.46.239);
- Regulamin Organizacyjny Jednostki Operacyjno-Technicznej OSP zatwierdzony uchwałą nr 95/18/2004 Prezydium Zarządu Głównego ZOSP RP z dnia 16 grudnia 2004r;
- Przykładowy Statut Ochotniczej Straży Pożarnej;

Bibliografia:

- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 lipca 2001 roku w sprawie szczegółowych zasad kierowania i współdziałania jednostek ochrony przeciwpożarowej biorących udział w działaniu ratowniczym. (Dz.U.2001 nr 82 poz. 895);
- Ustawa z dnia 26 kwietnia 2007 roku o zarządzaniu kryzysowym.(Dz.U. 2007 Nr 89 poz. 590);
- <https://mswia.gov.pl/>

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ